

De

NUMMER 28 /// JAARGANG 85 /// 18 JUNI 2010

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

*Eerst praten,
dan pas typeren*

**Op weg gaan in
het geloof**

XXXX

iStockphoto

De werkorde

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie Prof. dr. Ad de Bruijne
(hoofdredacteur), drs. Heleen Sytsma - van Loo
(eindredacteur), drs. Bas Luiten, drs. Janneke Burger -
Niemeijer, dr. Hans Schaeffer

Brede redactie Kernredactie plus prof. dr. Erik
de Boer, prof. dr. Sander Griffioen, prof. dr. Gert
Kwakkel, Jan Westert

Beeldredactie Frouckje van der Wal

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per
e-mail: redactie@dereformatie.nl;
alles wat met (abonnementen)administratie te
maken heeft naar info@dereformatie.nl.

Opmaak douglas design
Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie
De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 99

Advertenties
tel. 0529 - 43 88 99 /// info@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen
€ 49,95 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-
- abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december
- opzegging van het abonnement dient 1 maand
voor aanvang van het nieuwe abonnementsjaar
schriftelijk of per e-mail te geschieden
(voor 1 december)

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar
bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en
slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het
niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

www.dereformatie.nl

ALS AUTISTEN DE KERK VOORGAAN

TEKST: AD DE BRUIJNE, HOOFDREDACTEUR ///

Was dr. C. Steenblok autistisch? Die suggestie staat in een biografie over hem. Steenblok ging voorop bij een kerk-scheuring binnen de Gereformeerde Gemeenten in 1953. Stel je voor dat hij handelde op basis van zo'n beperking. Ging die scheuring dan wel ergens over? En hoe zit dit eigenlijk met andere kerkelijke problemen, van rooms-katholiek tot gereformeerd? Eerlijk gezegd vrees ik dat we deze mogelijkheid niet alleen bij Steenblok onder ogen moeten zien. Wat te denken van het soms overdreven rechtvaardigheidsgevoel in de vrijgemaakte traditie? Ik durf de veronderstelling aan dat op leidinggevende posities in kerk en samenleving relatief veel mensen zitten met trekken uit het autistische spectrum. Zeker de westerse wereld zocht vaak 'leiders' met bijzondere intellectuele capaciteiten, het vermogen om te focussen en een sterke wil. In hun beperking ligt ook hun gave. Trouwens, er zijn meer psychologische vergroeiingen die zorgen voor kerkelijke discussies en conflicten.

Wat moet je met zo'n inzicht? Niet van je lijf houden, zoals sommigen onmiddellijk deden bij de biografie over Steenblok. Vaak lijkt het over inhoud te gaan, terwijl een voorganger gewoon niet kan communiceren, niets aanvoelt of niet flexibel genoeg is voor een tussenoplossing. Veel conflicten zijn onnodig, in de kerk maar bijvoorbeeld ook in de politiek. Toch moet je nu niet ineens alles relativiseren wat principieel lijkt. De apostelen en profeten uit de Bijbel waren soms ook merkwaardige karakters. Toch stonden ze voor de zaak van God. Naast psychologie kan nog steeds ook inhoud meedoen. Belangrijk lijkt me dat je als voorganger niet bang bent om jezelf te leren kennen, ook in eventuele beperkingen. Dat maakt je open voor correctie van anderen, zelfs tegen je eigen eerste impuls in. Bovendien moeten we ons niet uitleveren aan één type 'leider'. Alleen in een team met een brede variatie aan karakters vinden ook verstand en wil hun dienende plek.

IN DIT NUMMER

MOTIEVEN AANPASSING

KERKORDE

In het najaar van 2009 was het deputaatschap herziening kerkorde klaar zijn voorstel: de werkorde. Sander Griffioen licht een aantal elementen van het voorstel toe: de verhouding tot de overheid, de plaats van de gemeente en het taalkleed.

PRAKTIJK

Een predikant uit Heerenveen en een ouderling uit Maastricht geven vanuit hun kerkelijke praktijksituatie commentaar op de werkorde. Beiden zien in de werkorde een enorme verbetering ten opzichte van de huidige kerkorde, maar ze hebben ook kritiek.

KEUZECULTUUR

‘Je moet wel kunnen kiezen’ – dat was het thema van de laatstgehouden jongerendag van de Bond van Gereformeerde Jongerenverenigingen. Ds. C. van Dijk hield de jeugd voor dat de Heer een toewijding vraagt die boven het belang van eigen keuzevrijheid uitstijgt.

EN VERDER

507 COLUMN DE ANTITHESE /// **507** STELLING /// **512** DISCUSSIE EERST PRATEN, DAN TYPEREN - WORDT VERVOLGD **514** BIJBELTAAL TITEL TITEL /// **516** WANDELEN MET GOD KOSTBAAR EN KWETSBAAR /// **518** LOKAAL OP WEG GAAN IN GELOOF /// **522** VRAAG EN ANTWOORD /// **523** KORT NIEUWS, PERSBERICHTEN /// **524** UIT DE KERKEN

Motieven voor herziening van de Kerkorde

TEKST: SANDER GRIFFIOEN, REDACTEUR DE REFORMATIE ///

De Synode van Zwolle-Zuid 2008 benoemde ds. K. Harmannij, mr. P.T. Pel, dr. M. te Velde en ondergetekende als deputaten herziening kerkorde (KO). Dit nieuwe deputaatschap kwam in de plaats van het breder samengestelde deputaatschap Kerkrecht en kerkorde. De Synode van Amersfoort-Centrum 2005 had al groen licht voor een algehele herziening gegeven; dit bleek echter allerm minst een eenvoudige taak. In Zwolle-Zuid konden weliswaar enkele onderdelen worden gepresenteerd, zoals een regeling inzake de kerkelijke werker, maar tot een grondige herziening was het niet gekomen.

In november 2008 kwam het viermanschap voor het eerst bijeen. Dertien maanden en achttien werkbijeenkomsten later was de 'werk-
orde' gereed. De bijeenkomsten vonden plaats in de gasthuiskerk te Hattem, die zijn naam volledig eer aan deed. De taak was niet gering. Er lag niets in de la. Ook al werd uiteraard zoveel mogelijk gebruik gemaakt van formuleringen van de bestaande KO en ook al werd steeds gelet op die van andere kerken, toch ontstond er naar opzet en inhoud een nieuw product. Waarom een totale herziening? Ik behandel achtereenvolgens drie motieven: de verhouding tot de overheid, de plaats van de gemeente en het taalkleed.

Het eigen statuut Het Burgerlijk Wetboek bepaalt in artikel 2:2 lid 2 dat kerkgenootschappen 'worden geregeerd

door hun eigen statuut, voor zover dit niet in strijd is met de wet'. Volgens dit artikel vallen kerkgenootschappen dus in principe onder eigen wetgeving en kunnen alleen daaraan getoetst worden. Dit is de ruggengraat van de godsdienstvrijheid. Let op de formuleringen: er staat niet dat de kerken bij wijze van gunst een eigen statuut mogen ontwik-

'De werkorde vertrekt

vanuit de volheid en

veelvormigheid van het

gemeente-zijn'

kelen. Nee, het kerkelijk recht is (zoals het heet) *sui generis*: een eigensoortig niet-statelijk recht.

Maar hoe zit het met het voorbehoud 'voor zover dit niet in strijd is met de wet'? Is de staat dan toch toezichthouder? Ja, want enerzijds is de staat een institutie naast

andere, en verkeert hij dus op gelijke voet met instituties als kerk, gezin en school. Anderzijds neemt hij hierin toch een bijzondere positie in, want hij is belast met handhaving van de openbare orde en de zorg voor de rechtsorde. De positie van 'eerste onder zijns gelijk-

ken' is te vergelijken met die van een buurman die normaal gesproken geen recht van toegang tot je huis heeft, maar wel met een zeker toezicht is belast en bij uitzondering kan ingrijpen. Als zodanig ligt hier voor de kerken geen probleem. Integendeel! Ze hebben er altijd een doorwerking van Romeinen 13 in geproefd en beseften dat als het nodig was zij zelf de staat te hulp konden roepen. Karakteristiek voor deze instelling is het huidige artikel KO 27 dat ambtsdragers oproept te bevorderen 'dat de overheid de dienst van de kerk steeds wettig beschermt'. De Nederlandse wetgeving werd dus eerder gezien als een beschermende laag om de godsdienstvrijheid heen dan als een bedreiging.

Breekijzer Intussen is de stemming omgeslagen, niet alleen vanwege een aantal geruchtmakende kerkelijke conflicten die bij de statelijke rechter terecht kwamen, maar vooral door de inschakeling van de rechter bij acties

De hele kerkorde is er op gericht vrij baan te maken voor het Woord.

tegen het vrouwenstandpunt van de SGP. Tekenend voor de huidige stemming lijkt me een ingezonden in het Nederlands Dagblad naar aanleiding van een recente uitspraak van de Hoge Raad in deze zaak. De inzender meende dat het alleen nog een kwestie tijd is voordat het komt tot officiële veroordeling van de beperking van het kerkelijke kiesrecht tot de mannenbroeders. Met het van staatswege erkende gelijkheidsbeginsel in zijn gangbare ruime uitleg lijkt de rechter een instrument in handen gedrukt te krijgen om niet-staatelijke verbanden open te breken. Zal de verruiming van het passieve kiesrecht niet worden afgedwongen? Is onze toezichthoudende buurman niet met een breekijzer gewapend? Ik vermoed dat deze vrees breed onder de kerkmensen leeft.

Welnu, het deputaatschap deelt deze vrees niet. Burgerlijk Wetboek Artikel 2.2, lid 2 staat naar onze overtuiging niet op de tocht. Vandaar dat de werkorde zonder schroom bepaalt: 'Op

grond van haar inzicht in de Heilige Schrift stellen de kerken de ambten van predikant en ouderling alleen open voor broeders.' (B7.1) Wel komt het naar zijn oordeel er meer dan voorheen op aan dat het statuut ook werkelijk in orde is. De staat is niet meer die vriendelijke buurman die een oogje in het zeil houdt. Er wordt scherper op de kerken gelet. Daarom is het nodig de rechtspositie van predikanten, de rechten en plichten van de kerkenraad, en de rechtsgang opnieuw te regelen. Een aanpassing van de bestaande KO zou lapwerk gebleven zijn, zonder eenduidige terminologie en heldere systematiek.

Gemeente Dat de gemeente een grotere plaats zou krijgen, stond al vast in het voorafgaande deputaatschap. De bestaande KO opent met de bepaling dat in de gemeente van Christus alles in goede orde behoort te gebeuren (1 Korintiërs 14), maar komt vervolgens niet meer afzonderlijk op de gemeente terug. De huidige artikelen 56 tot 71

bevatten weliswaar veel dat tot het leven van de gemeente behoort, maar het gezichtspunt is onveranderlijk dat van het ambtelijke opzicht. In de werkorde komt de gemeente daarentegen als gemeente in een afzonderlijk hoofdstuk naar voren. Enerzijds treft men er een herziening aan van oude onderwerpen als het gebruik van de sacramenten en de huwelijksluiting. Anderzijds bevat dit gedeelte ook nieuwe onderwerpen zoals de 'missionaire gemeente' (C15). Nu zou je verwachten dat dan ook het hoofdstuk over de gemeente in de behandeling voorop gaat. Dit blijkt evenwel niet het geval, want er gaat een brede behandeling van de ambten aan vooraf. Maar deze volgorde is eerder praktisch dan principieel. Het is nu eenmaal zo dat ten aanzien van de ambten veel meer te regelen valt, en dus lag het voor de hand met dat onderwerp te beginnen.

Wat mij bij het onderwerp 'gemeente' aanspreekt, is een benadering die niet probleemgestuurd is. De werkorde

vertrekt vanuit de volheid en veelvormigheid van het gemeente-zijn, in plaats van direct al met regelingen voor allerlei actuele problemen te komen. 'De gemeente vervult met de haar geschonken gaven de dienst in kerk en wereld waartoe Christus haar roept', luidt het eerste artikel. Deputaten hebben geprobeerd deze toonzetting door heel dit onderdeel vol te houden – ook bij bepalingen die nogal rigide ogen. Een voorbeeld van dit laatste is het artikel C.2.1: 'De gemeente komt elke zondag twee keer samen...'. Het zal ongetwijfeld gelezen worden als een poging de discussie over de tweede dienst af te knippen, of althans in te dammen. Toch heeft voorop gestaan dat de mogelijkheid van twee vieringen per zondag tot de rijke veelvormigheid van het gemeente-zijn behoort.

Intussen valt niet te ontkennen dat de tekst ook wel degelijk reageert op veranderende tijdsomstandigheden. Dit blijkt onder andere uit het feit dat nu zaken worden benoemd en geregeld die voorheen als vanzelfsprekend golden. Het uitdrukkelijk noemen van twee kerkdiensten valt hieronder; zo ook de toevoeging in het artikel over de kerkelijke ijking van het huwelijk dat het om een verbinding van een man en een vrouw moet gaan. Op zich is hier niets mis mee want wat in de zin van 1 Korintiërs 14 als goede orde kan gelden, zal altijd (mede) afhangen van de omstandigheden.

Taal Een derde motief achter de algehele herziening was de mogelijkheid over de gehele linie zowel een eenheid

van stijl als eenduidige terminologie in te voeren. De verandering in stijl valt onmiddellijk op bij een vergelijking van de oude en de nieuwe teksten. Het vele 'zal' en 'zullen' van de bestaande KO is vervangen door de aantonende wijs:

'Het valt niet te ontkennen dat de tekst ook wel degelijk reageert op veranderende tijdsomstandigheden'

'De predikanten *richten zich* op de verkondiging van het Evangelie voor kerk en wereld' (B3.1); 'Jaarlijks *vindt* namens de classis de kerkvisitatie plaats' (E6.1), enzovoort. Het punt is niet dat deputaten beducht zijn voor normatieve uitspraken. Neem bijvoorbeeld de laatst geciteerde uitspraak: iedereen die de op de hoogte is, weet dat die jaarlijkse visitatie nog al eens wordt overgeslagen. Onder de feitelijk ogende formulering ligt dus wel degelijk de normering 'zo behoort het te gaan'. Het punt is echter dat de aantonende wijs beter bij een statuut past dan het vele 'zullen' van de huidige KO. Belangrijk is verder dat bij alle formuleringen naar eenduidigheid is gestreefd. Ter verduidelijking een voorbeeld van collega Pel over hoe een rechter art. 31 las. Dit artikel bepaalt: 'Als iemand van oordeel is dat hem door een uitspraak van een mindere vergadering onrecht is aangedaan, kan hij zich beroepen op de meerdere vergadering.' De rechter las 'kan' in de zin van: men kan de kerkelijke weg volgen, maar men kan

ook het geschil voor de rechter brengen. De werkorde probeert dit soort van dubbelzinnigheden te vermijden. Niet minder belangrijk is tenslotte dat verschillende zaken consequent verschillend worden benoemd. Het treffendste voorbeeld is hoofdstuk F. over de rechtsmiddelen: 'beroep', 'appel', 'herziening' en 'revisie' staan nu voor onderscheiden zaken. Daarnaast wordt ook nog een 'recht van bezwaar' onderscheiden dat niet strikt tot de rechtsmiddelen behoort. Dankzij deze taalhervorming is de interne systematiek vele malen transparanter dan in de bestaande KO.

Deputaten zullen de eersten zijn te erkennen dat bij alle winst die geboekt is, ook een nieuwe KO alleen maar een middel en geen doel is. Wat in deze zware onderneming toch steeds moed gaf, was de overtuiging bij te mogen dragen tot een heel bijzonder doel. Het kan niet beter worden gezegd dan met de woorden van de kerkrecht deskundige Leen van Drimmelen: 'De hele kerkorde is er dan ook op gericht vrij baan te maken voor het Woord. Een goede kerkorde is de troon waarop de Woord-koning zetelt, want alleen het Woord zal het in de kerk en in de wereld voor het zeggen hebben.'¹

1. L.C. van Drimmelen, *Een troon voor het Woord. Opstellen over kerkrecht*. Heerenveen: (Protestantse Pers), 2007, p. 87.

✚ SAMENVATTING

Ongeveer een half jaar geleden presenteerde deputaten herziening kerkorde het resultaat van hun arbeid: de werkorde. In dit artikel worden drie van de motieven uitgewerkt die ten grondslag liggen aan de algehele herziening: de staatsrechtelijke positie van het instituut kerk, de invalshoek vanuit de gemeente en het taakleed van de bestaande kerkorde.

TEKST: JACOB GLAS, PREDIKANT TE MAASTRICHT ///

De antithese

De avonddienst zit stampvol - voller dan andere diensten voor tieners. Dat is te danken aan een deal met de kroegbaas.

Het ongelooflijke is gebeurd. Het Nederlands Elftal heeft de finale bereikt van het WK voetbal. Die wordt gespeeld op zondagmiddag en is nog aan de gang als het kerktijd is; dat is altijd het vervelende van een WK.

De kroegbaas ziet de extra omzet wel zitten. Op een groot scherm buiten biedt hij zijn klanten de finalewedstrijd in 3D. Zijn café ligt wel pal naast de kerk, maar de kerkgangers moeten het wedstrijdgeluid maar voor lief nemen. Hij gunt zijn klanten op zomerse dagen ook graag iets anders dan het geluid dat soms uit de kerkzaal komt.

De kerkenraad ziet de bui al hangen: als we een klacht indienen, krijgen wij een

probleem met onze naam. Dat willen wij niet. We streven naar goede relaties met de buurt. We verschuiven de tienerdienst naar de avond en zeggen tegen de buurman dat we met 250 man naar de wedstrijd komen kijken. We verplichten niemand tot iets. De vrijheid in Christus is er ook nog. Maar de 250 halen we zeker, want niet iedereen kan thuis de wedstrijd zo groot en in 3D bekijken. We spreken met de kroegbaas af dat we twee consumpties per persoon nemen. We betalen duizend euro vooraf. Anders krijgen we gedoe over betalen op zondag. We mogen geen aanstoot geven. We houden een deurcollece om de onkosten te bestrijden. Die wordt van harte aanbevolen. We maken het de kroegbaas gemakkelijk om ons te herkennen: al onze leden hebben een button opgespeld met de tekst: voetbal is koning en geloof is topsport.

Het is 's avonds dus stampvol in de dienst.

Een traan en een lach op de gezichten.

Vanwege een filmpje van You Tube over Team Hoyt en vanwege Jezus: dit heb Ik voor *jou* gedaan. Liefde die aanzet tot het leveren van topprestaties en leidt tot het in ontvangst nemen van de beker. Maar dan voor iedereen.

Het kan zomaar gebeuren. Dat de prijs wordt uitgereikt. En dat Nederland wint.

STELLING

Bezoek de vernieuwde website van De Reformatie www.dereformatie.nl

Daar kunt u reageren op de stelling

In de werkorde wordt opnieuw veel te weinig overgelaten aan de vrijheid van de plaatselijke kerken.

en reacties van andere abonnees lezen op de nieuwe en op vorige stellingen.

Ook staat op de website informatie over de thema's van de komende nummers. U kunt suggesties en vragen bij die thema's mailen aan de redactie via het e-mail adres redactie@dereformatie.nl.

De werkorde in de praktijk

Van Maastricht tot Heerenveen

TEKST: MAARTEN BOERSMA, FREELANCE JOURNALIST /// FOTO HEERENVEEN: THISKA VAN DER ZWAAG

De werkorde, het ontwerp van de herziene kerkorde, is sinds eind 2009 beschikbaar. Zij is bedoeld voor de praktijk van het kerkelijk leven. Twee betrokken kerkleden uit twee verschillende kerkelijke gemeentes reageren in dit artikel vanuit hun eigen kerkelijke situatie op de werkorde.

Gertjan Kamps is KNO-arts en woont in Maastricht. Hij is actief lid van de Kruispuntkerk ter plaatse en maakt deel uit van de kerkenraad. 'Vanaf 1993 is in Maastricht begonnen met wijkopbouwactiviteiten met het verlangen om aantrekkelijk te zijn voor anderen met het evangelie van Jezus Christus. Onder zegen van God kon dit steeds verder worden uitgebreid, met als gevolg dat in 2004 de Kruispuntkerk een feit werd.'

Pieter Groen is sinds 2008 predikant van de Fonteinkerk te Heerenveen. 'Een dynamische gemeente met een in veel opzichten stadse mentaliteit. Gereformeerden vormen in de omgeving een kleine minderheid, waardoor we het samen kerk-zijn extra hard nodig hebben voor elkaar en voor de wereld om ons heen.' Daarnaast is ds. Pieter Groen sinds 2008 ook geregistreerd als mediator bij het NMI. Hij heeft een voorliefde voor conflicthantering en heeft in het verleden gemerkt dat kerkrechtelijke afspraken daarbij hun waarde bewijzen.

Efficiency Dat kerkrechtelijke afspraken hun waarde hebben bewezen heeft onder andere te maken met de helderheid en structuur die zij geven aan het kerkelijk leven, zegt Groen. 'Het is een vangrail die ons ervan moet weerhouden om met ons praktisch handelen buiten het Bijbelse spoor te belanden. Een kerkorde voorkomt dat de wilkeur, het recht van de sterkste of de speciale ideeën van dominees of kerkenraden kunnen gaan overheersen. Je hebt gewoon goede regels en afspraken nodig om op terug te kunnen vallen,

als er onduidelijkheid ontstaat.' Groen vindt het dan ook goed dat de kerkorde in een hedendaags jasje is gestoken. De bestaande kerkorde is nog sterk geënt op structuren van de 16e-eeuwse kerk. Er staan dan ook diverse details in die nu overbodig zijn, bijvoorbeeld dat een ouderling scriba moet zijn en wat hij moet notuleren. Daarnaast zorgt de huidige kerkorde voor misverstanden bij confrontatie met het burgerlijk recht. Op dat burgerlijk recht wordt door de werkorde wel adequaat aangesloten.

'Niet alleen de zuiverheid in de gang van zaken wordt door kerkrechtelijke afspraken bevorderd, maar ook efficiency in de vergadering,' merkt Kamps op. 'Daar kan menig bedrijf wat van leren. En in het ziekenhuis waar ik werk zou het heel wat manuren opleveren.' Groen lijkt daar enigszins anders over te denken. Omdat kerkelijke vergaderin-

'Het is legitiem om soms op goede gronden een uitzondering te maken op wat in de kerkorde of andere kerkelijke bepalingen staat'

gen niet altijd professioneel verlopen is het volgens hem van belang dat de strekking van artikel 34 KO gehandhaafd blijft, namelijk dat de voorzitter zorgt voor een helder verloop van de bespreking. De voorzitter moet er voor zorgen dat de ambtsdragers blijven bij de hoofdlijnen en hij moet erop toezien dat de discussie goed inhoude-

lijk blijft en niet fel of te emotioneel wordt.

Richtlijntaal Kamps vindt de omschrijving van rechten en plichten waardevol, omdat het de vaste arbeiders in de kerk beschermt. Dat hij dit wel belangrijk maar toch een bijzaak vindt, blijkt wanneer hij te spreken komt over het

hoofdstuk dat handelt over het leven in de gemeente. 'Juist in die hoofdstukken ligt het hart van de kerk. Dat is de hoofdzaak.' Het gaat hem dan vooral om de hoofdstukken met betrekking tot vorming en toerusting, onderlinge gemeenschap en de missionaire roeping (C13-15). 'Het is opvallend dat in deze hoofdstukken wordt gesproken in richtlijntaal en niet in regeltaal. Men moet elkaar stimuleren en laten groeien. Dit zijn brede begrippen en daarom scheppen ze ruimte. Er staat dus niet zoiets als: - de gemeente dient te worden ingedeeld in groepen van maximaal tien leden om een keer per week samen te komen om Bijbelstudie te doen en samen te bidden.'

Kamps is blij met de ruimte die de werkorde schept op tal van fronten; - tegelijkertijd stelt hij vraagtekens bij bijvoorbeeld het artikel dat spreekt over missionair werk (C15.5). Volgens dat artikel dienen de kerkenraad en de werkers in de kerk zich bij het missionaire werk aan de kerkorde en de kerkelijke regelingen en besluiten te houden. 'In de toelichting op dit punt schrijft de werkorde dat regelgeving rekening moet houden met de missionaire situatie. Toch staat die opmerking uiteindelijk niet in de werkorde, terwijl die toch

essentieel is.' Kamps weet uit ervaring met mensen die in Maastricht aan het missionaire front staan, dat het soms onmogelijk is om zich te houden aan de kerkorde. Hij zou daarom dan ook graag commentaar zien van mensen die in Nederland aan het front van het missionair werk staan. 'Het is moeilijk te bewegen als je zwaarlijvig bent. Als missionair werker wil je meebewegen met de mensen die je wilt bereiken. De werkorde maakt het je echter onnodig zwaar om mee te bewegen.'

Waardering Op de vraag wat er positief gewaardeerd wordt aan de werkorde antwoordt Groen met een opsomming van enkele artikelen. Zo is hij onder andere blij dat bij talstelling voor het ambt er niet meer alleen aandacht gevraagd wordt voor de geschiktheid van de kandidaat, maar ook voor de beschikbaarheid (B24.3). Hij staat ook positief tegenover het feit dat de christelijke leer iedere zondag in één van de diensten aan de orde behoort te komen, als regel aan de hand van de Heidelbergse catechismus (C3.3). Volgens Groen is het terecht dat de catechismus nadruk blijft behouden. Tegelijkertijd vindt hij het een vooruitgang dat er soms in plaats daarvan ook een ander onderdeel van de christelijke leer mag worden behandeld. Kamps is het hier wel mee eens, al had hij liever een andere formulering gezien. Hij im-

proviseert als volgt: 'Kennis over God en zijn relatie met ons is belangrijk voor ons om zijn liefde voor ons beter te begrijpen en het ook te kunnen laten zien in de wereld. De samenkomsten zijn er daarom op gericht om die kennis te verbreden. De catechismus is hierin nog

steeds heel actueel en zou hiervoor gebruikt kunnen worden.'

Groen ziet het verder als vooruitgang dat wanneer in het kader van de kerkelijke tucht aan de gemeente een gemeentelid genoemd moet worden, meteen de naam erbij vermeld wordt, uiteraard na toestemming van de classis (D8.1). Het weglaten van de naam bij zo'n afkondiging zorgde stevast voor gissen en speculaties over wie dat toch zou kunnen zijn. Groen merkt

met instemming op dat de werkorde handhaaft dat kerkelijke vergaderingen alleen kerkelijke zaken behandelen (E2.2). 'Met maatschappelijke zaken dienen kerkelijke vergaderingen zich namelijk niet bezig te houden. Dat zou een schadelijke vermenging van gees-

telijke en burgerlijke zaken met zich mee brengen.' Daarnaast stipt Groen aan dat het hier gaat om vergaderen op geestelijke wijze en dat is volgens hem belangrijk. 'Het komt erop aan dat we met elkaar omgaan op een geestelijke, een

christelijke manier; niet al te zakelijk, niet hiërarchisch of manipulatief, maar op integere wijze en transparant.' Dat een persoon en andere persoon niet mag overheersen lijkt dan ook vanzelf-

*'Meer vrijheid op het terrein
van hoe je plaatselijk kerk
bent, vereist het vertrouwen
dat iedereen die in de kerk
werkt dat doet voor de Heer'*

*'Het komt erop aan dat we met elkaar omgaan
op een geestelijke, een christelijke manier;
niet al te zakelijk, niet hiërarchisch of manipulatief,
maar op integere wijze en transparant'*

sprekend. Toch vindt Groen het hoogst ongelukkig dat het woord ambtsdrager in de werkorde is verbreed tot persoon. 'Dit werkt nivellerend in de verhoudingen binnen de gemeente. Want een catecheet moet wel degelijk leiding geven aan zijn of haar catechisanten. Overheersen moet niet. Maar gezond leiding geven is zeer belangrijk in de gemeente.' Daarbij valt door deze veralgemenisering ook de aansporing tot collegiale samenwerking van ambtsdragers weg. 'Ik heb dat altijd een belangrijke zin gevonden: "Geen ambtsdrager mag over andere ambtsdragers heersen." Die verleiding kan wel degelijk bestaan!'

Vrijheid De reacties van beide geïnterviewden op de werkorde verraadt iets van hun achtergrond en persoonlijk ervaring met de kerkelijke praktijk. Kamps bijvoorbeeld vestigt nogmaals de aandacht op een spanningsveld dat hem is opgevallen. Aan de ene kant beschrijft de werkorde ruimte voor een 'kerk op maat', aan de andere kant geeft zij toch regels uit angst voor een te grote diversiteit en het ontstaan van autocratische machtsblokken (E8.3 versus E8.5, blz. 83-84). Wat is dan precies die vrijheid? Kamps denkt op sommige punten dat de werkorde de ruimte beperkt die de Bijbel wel heel duidelijk geeft. 'Ik heb heel wat discussies meegemaakt over besluiten die op zichzelf goed zijn voor de gemeente of een lid van de gemeente, en waar Bijbels gezien niets op tegen is, maar die strikt gezien wel ingaan tegen de regels van de kerkorde.' Hij merkt daarbij op dat het dan misschien niet tegen de strekking van de regels in ging, maar toch werden dat soort besluiten dan vaak tegengehouden omdat mensen die de

kerkorde schrijven en beoordelen zeer hoog geacht werden.

Kamps vraagt zich af of de eenheid van ons kerkverband niet anders gewaarborgd kan worden. 'En waar is de zelfkritiek van de schrijvers in de stukken, met name in de toelichting?' Hij vertelt dat de kerkenraad in Maastricht werkt aan een document waarin de kernwaarden van de gemeente staan. 'Als je samen een gesprek aangaat en komt tot dezelfde waarden, is het soms goed mogelijk dat je in de discussie op sommige punten van elkaar verschilt. Dat hoeft echter geen spanning te geven, omdat je beiden de kernwaarden onderschrijft.' Kamps geeft dan ook aan dat hij het mooi zou vinden wanneer een deel van de werkorde gehandhaafd blijft, zoals het deel over de rechten van een predikant, maar dat er in de hoofdstukken waarin gesproken wordt over hoe je kerk bent, meer gedacht wordt in de vorm van richtlijnen. 'Dat vereist het vertrouwen dat iedereen die in de kerk werkt, met of zonder bijzonder ambt, dat doet voor de Heer. Dat vertrouwen

ontstaat als je elkaar bevraagt, als je je echt open durft te stellen voor elkaar en blijft communiceren. Dat is misschien spannend. Elkaar alleen op regels aanspreken is daarentegen te gemakkelijk.'

Groen merkt op dat de kerkorde er niet is voor richtlijnen, want richtlijnen zijn volgens hem te vrijblijvend. De kerkorde is er om het minimale te noteren waaraan je elkaar wilt houden in het samenleven binnen een kerkverband. Om elkaar te stimuleren tot

activiteiten die boven het minimale uitgaan, zijn weer andere middelen, bijvoorbeeld publicaties of conferenties. Hij erkent wel dat er situaties zijn waarin de kerkorde niet altijd voorziet, bijvoorbeeld missionaire omstandigheden van een gemeente. Het is dan ook legitiem om soms op goede gronden een uitzondering te maken op wat in de kerkorde of andere kerkelijke bepalingen staat. 'Je als gemeente toeleggen op naleving is immers wat anders dan buigen onder een ijzeren, onbuigzame wet.'

/// Maarten Boersma is XXX

✚ SAMENVATTING

Vanuit de praktijk van hun eigen kerkelijke gemeente geven twee broeders commentaar op de inhoud van de werkorde, het ontwerp van de herziene kerkorde. Gertjan Kamps pleit vanuit de missionaire situatie van de gemeente van Maastricht voor minder regels en meer richtlijnen. Ds. Pieter Groen, predikant te Heerenveen, ziet de werkorde als een verbetering ten opzichte van de huidige kerkorde, maar heeft ook suggesties voor verdere verbetering.

De werkorde is te downloaden via de website www.gkv.nl. Onder Synode Harderwijk (linkerkolom) staan de toelichting op de werkorde en de werkorde zelf onder de knop Rapporten/ aanpassing kerkorde.

Eerst praten, dan pas typeren

TEKST: DR. H.J.C.C.J. WILSCHUT, PREDIKANT TE SMILDE ///

In *De Reformatie* van 21 mei 2010 gaf prof. dr. A.L.Th. de Bruijne aandacht aan mijn brochure *Afscheiding?*

Hij sprak er welwillende woorden over. Tegelijk miste hij een zekere ontspannenheid. Volgens hem

verraadt mijn schrijven een typisch vrijgemaakt trekje van vroeger.

Niet alle meningsverschillen binnen de kerk liggen op hetzelfde niveau. We blijven ‘alleen geloofwaardig en trefzeker als we ook ontspannen durven te zijn bij die visieverschillen waar dat past’, schrijft De Bruijne.

Ik stem daar van harte mee in. Alleen is er ook een grens. Met onze meningsverschillen dienen we te blijven binnen het kader van Gods Woord, en daarom binnen de grenzen van de gereformeerde belijdenis. Déze grenzen mogen niet overschreden worden.

Gesprek Ik heb in mijn brochure *Afscheiding?* concrete ontwikkelingen aangewezen, waardoor mijns inziens bovengenoemde grenzen onder druk komen te staan. Zelfs zozeer, dat ik het gereformeerd karakter van de kerken in gevaar zie komen.

Daarbij heb ik gewezen op het opkomen van een hermeneutische benadering van de Schrift, die leidt tot een al te vrije omgang met de Schriftgegevens.

Daarnaast wees ik op een kantelende houding tegenover de gereformeerde leer en de binding aan de belijdenis, op de vrije manier, waarop soms omgesprongen wordt met de kerkelijke regels en besluiten, op gebrek aan besef van Gods heiligheid. Ik heb symptomen van desintegratie van de GKv gesignaleerd. Desgewenst kan in een voortgaand gesprek nadere documentatie en onderbouwing aangeleverd worden, schreef ik erbij (*Afscheiding?*, p. 27).

Met wat ik noemde hoeft niemand het meteen eens te zijn. Ook niet met mijn mening, dat er ten diepste een geestelijke secularisatie speelt – waarmee ik overigens andere oorzaken niet uitsluit. Maar ook wanneer je de oorzaken er- gens anders ziet liggen is het de vraag, of ik er dan naast zit met mijn feitelijke situatietekening.

Toon dat dan aan. Pas wanneer je je inhoudelijk met door mij genoemde punten confronteert, kun je al dan niet concluderen, dat ik de zaken te zwaar laadt. Maar ga eerst het gesprek aan.

Open Voor dat gesprek sta ik open. Ik ben bereid het publiek te voeren. Wordt met argumenten mijn ongelijk aange- toond, dan zal ik dat openlijk erkennen. Want het gaat niet om persoonlijk gelijk of ongelijk. Het gaat om het huis en de eer van God. Dus niet over relatief ondergeschikte punten als de liturgie of synodebesluiten, waarop kri- tiek mogelijk is. Maar of wij werkelijk gereformeerde kerken willen blijven in de volle zin van het woord: kerken, die zich gebonden weten aan de Schrift, de gereformeerde belijdenis en de gerefor- meerde kerkregering. Daarbij kon onze houding tegenover de Nederlands Gere- formeerde Kerken wel eens als testcase gaan werken. Het wordt inderdaad tijd dat de GKv kleur gaan bekennen.

Mocht ik dit alles overdrijven, dan hoor ik dat graag, met de argumenten erbij waarom. Misschien is er wel meer ruimte voor ontspannenheid, dan ik op dit moment zie. Ik wacht het gesprek af. Eerst praten, dan pas typeren!

Wordt vervolgd

TEKST: AD DE BRUIJNE, HOOFDREDACTEUR ///

Dr. Wilschut is teleurgesteld in mijn reactie op zijn brochure *Afscheiding?* Ik kan me dat wel voorstellen. Al bij het schrijven worstelde ik met de beperkte ruimte die me ter beschikking stond. Het is onmogelijk in dat korte bestek onderbouwd in te gaan op de vele concrete punten die hij bespreekt. Bovendien stond het betreffende nummer van De Reformatie in het teken van de vraag naar de discussieruimte in de kerk. Dat thema leidde tot bepaalde keuzes bij de bespreking. Ik wil Wilschut dan ook allereerst geruststellen. Ik ben het met hem eens dat het gesprek over de inhoud van de door hem genoemde voorbeelden zelf moet gaan. Het debat moet worden voortgezet, en mijn stelling dat hij bepaalde discussies eenzijdig zwaar laadt, moet per thema concreet gemaakt worden. Mede naar aanleiding van Wilschuts reactie hebben we ons als redactie voorgenomen daar bij de onderwerpkeuze in de komende tijd nadrukkelijk op te letten.

Tegelijk deed ik in mijn artikel wel meer dan alleen typeren. Zoals bij een bespreking gebruikelijk is, gaf ik mijn totaaltypering en ik heb die via een korte samenvatting en een enkel voorbeeld geïllustreerd. Dat voorbeeld betrof Wilschuts zorg over het afkalven van de middagdienst en de vrije omgang met afspraken op dat punt. Ik wees aan hoe daarin niet alleen aanleiding ligt voor de geladenheid die ik bij Wilschut aantrof, maar ook voor ontspanning die ik bij hem miste. Er is niet alleen sprake van geestelijke teruggang en eigenzinnigheid, maar ook van uitdagingen en knelpunten waarop we nog geen bevredigend antwoord hebben gevonden. Wat voor dit onderwerp geldt, leek mij, zo schreef ik, van toepassing op vrijwel alle thema's die hij noemde. Daarom leidt de huidige situatie in de GKv bij mij anders dan bij hem niet alleen tot zorg. Ik zie ook kansen en mooie uitdagingen en beleef die met verwachting. Wordt vervolgd.

‘Er is niet alleen sprake van geestelijke teruggang en eigenzinnigheid, maar ook van uitdagingen en knelpunten waarop we nog geen bevredigend antwoord hebben gevonden’

nieuwe tekst

XX

nieuwe teksten volgen nog

XX

Kostbaar en kwetsbaar

TEKST: KLAAS VAN DEN GEEST ///

Veel kerken beleefden onlangs weer het jaarlijkse hoogtepunt: een groep jongeren die belijdenis deden.

Prachtige jonge mensen, stralend voor God – jonge christenen, volop hun weg zoekend in deze tijd en wereld! Hoe houden we hen vast?

Wonder Daar stonden ze, voor in de kerk. Ze hadden allemaal een lied uitgekozen. Achter in het liturgieboekje, door henzelf ontworpen en met schitterende foto's van de groep, stond onder ieders portretfotootje zijn of haar eigen verhaal: waarom doe ik belijdenis, hoe ben ik zo ver gekomen? Eerlijke getuigenissen, waaruit bleek dat deze stap niet vanzelfsprekend was, maar dat Gods Geest hun hart had overwonnen.

Prachtig hoe ze daarin ook uitlegden wat 'belijdenis doen' eigenlijk is, speciaal geschreven voor hun vrienden die niet geloven maar de dienst wel bijwoonden: vrienden van school, sportclub en werk. Belijdeniscatechisatie is ook een opleiding tot getuige zijn: 'Iedereen die mij zal erkennen ('belijden' in de oude vertaling) bij de mensen, zal ook ik erkennen bij mijn Vader in de hemel' (Matteüs 10:32).

Eerlijk waren ze ook over hun eigen levensverhaal. Hoe geschonden kunnen jonge mensenlevens al zijn! Gebroken gezinnen, ziekte en verlies – sommigen zijn er al jong mee geconfronteerd. Hoe dankbaar mag je als ouders zijn, als ze dan de keus maken om Jezus te volgen als hun Redder en Heer! Ondanks alles:

welke ouder kan zichzelf op de borst kloppen, trots op je eigen aandeel in de opvoeding van je kind? Alle ouders doen hun best, maar het geloof kun je niet aan je kinderen geven, als was het een verjaardagscadeau dat je achter de kast verstopt had en voor de dag haalt: 'pak maar uit'. Geen vader of moeder zal zeggen: zie daar, hebben wij dat niet even geweldig gedaan? Nee, je voelt je klein: Heer, wat bent u trouw, u maakt uw beloften waar! Wat bent u machtig: dwars door mensenwerk heen gaat u door met uw plan!

Overleven Mooie campagne van SIRE: 'Aardige mensen, hoe gaan we er mee om?' Je zou dat ook kunnen zeggen van jonge mensen in de kerk: jonge christenen, hoe gaan we er mee om! Op die zondag was het feest voor de hele gemeente: overal blijе gezichten en dankbaarheid. Maar dan wordt het weer stil, het gewone leven gaat verder. Je vraagt je af: hoeveel zullen hier over tien jaar nog steeds zitten? Hoe overleven ze de aanvallen van de satan?

Ja, hoe overleven ze de kerk? Prachtig is in de nieuwe doopformulieren het moment, dat de gemeente wordt opgeroepen om rond het kind te gaan staan dat gedoopt wordt, om de ouders te omringen met gebed en ondersteuning in de opvoeding, en samen verantwoordelijk te zijn voor de kinderen en jongeren in de kerk. Hoe doen we dat? Voor je het weet blijft het een vluchtig moment. We nemen het ons heilig voor: ja, we moeten ze beschermen, hen omringen met gebed, aanmoediging en echte aandacht. Make we dat waar?

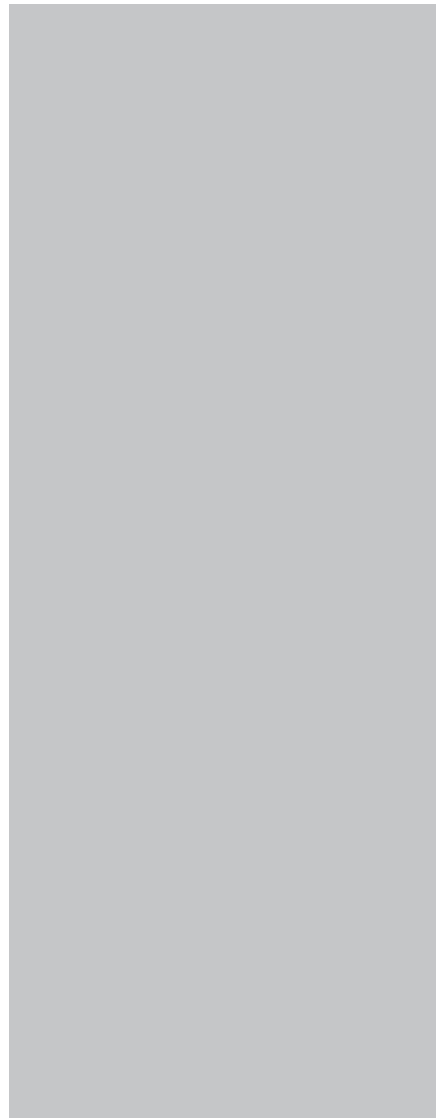
De kerk vergrijsst en ontgroent. Dat is niet alleen een demografisch gegeven, het is ook een geestelijke ontwikkeling. Op hetzelfde moment dat er tien jongeren belijdenis doen, zijn er vijf andere

die daar niet meer bij zijn. Ze zijn naar een andere kerk overgegaan (dan ben je nog blij), of vervreemd van God (en wat is dat een verdriet). Jonge christenen, hoe houden we ze vast? Hoe zorgen we dat heilige

voornemens niet snel alweer zijn weggeëb'd? Wat vergeten we hoogtepunten gauw! Is dat ook niet een vloek van

Jonge christenen, hoe gaan we er mee om?

'Een vloek van onze emotiecultuur: de mooie momenten zijn intens maar ook zo vluchtig'

onze emotiecultuur: de mooie momenten zijn intens maar ook zo vluchtig. Hoe hou je ze erbij? Als discipelen van Jezus blijf je je leven lang leerling. Maar waarom zouden we dat zo vrijblijvend laten? Alsof je na je belijdenis voor het eerst zelf mag beslissen of je wel of niet verder wilt leren. Met de keus voor God mag je ook commitment vragen: geef jezelf in kerk en wereld, verbind je aan een vervolg-leertraject, een follow-up op de belijdeniscatechese. Daarnaast kun je iedere jongere koppelen aan een buddy, liefst iemand met wie hij of zij al een band heeft, buiten eigen gezin of familie. Volwassenen, vervuld met Gods

Geest, die Gods liefde in praktijk brengen, zijn van onschatbare betekenis! Jong-volwassen enthousiaste gelovigen kunnen veel betekenen.

Schakel jongeren ook in, door hun een eigen taak maar vooral ook de verantwoordelijkheid daarvoor te geven. Laten we niet bang zijn voor onrijpe voorstellen of mogelijke fouten. Jongeren ruimte geven betekent ook ruimte maken voor hun eigen cultuur: muziek, vormen en activiteiten die ook echt van henzelf zijn.

En het gaat nog verder. Steeds vaker krijgen jonge pas opgeleide mensen leidinggevende posities in bedrijven en organisaties. Oudere werknemers doen een stapje terug,

als 'seniors'. Zij kunnen dat ook, zij hebben niets te verliezen en veel te bieden, vanuit hun ervaring. Zij staan die jongere leidinggevend

bij, maar geven hun tegelijk alle ruimte voor nieuwe initiatieven, creativiteit, nieuwe inzichten vanuit hun opleiding. Is dat niet een prachtige gedachte? Ik moest daarbij denken aan Psalm 110: 'Uw volk staat klaar op de dag dat u ten strijde trekt. Op de heilige bergen, uit de schoot van de dageraad, komt tot u de dauw van uw jeugd.' Als jongeren weten dat ze nodig zijn en mee verantwoordelijk, voelen ze zich ook verbonden – belangrijk in een tijd van 'onverbondenheid'.

Gods trouw Daar stonden ze, en je denkt: wat gaan ze allemaal nog mee-maken? Wat is de kerk vaak teleurstellend voor jongeren. Nieuwe ideeën worden gesmoord in bureaucratie van procedures en regels, die niets anders zijn dan angst: er moet vooral geen onrust ontstaan... Enthousiasme loopt

gemakkelijk stuk op slapheid en laksheid. Onbevangen liefde is zo kwetsbaar, als het botst op vooroordelen. Jong geloof wordt zo gemakkelijk beschadigd in liefdeloos gedrag en conflicten. Dan denk je: hoe overleven ze de kerk!

Jongeren van nu zitten minder vast aan de kerk dan oudere generaties. Ze kunnen vol overtuiging voor de Heer kiezen maar zullen ook gemakkelijker van kerk veranderen als ze teleurgesteld zijn in sfeer of omgang in de kerk. Zie daarin hun zoektocht naar integriteit en echtheid. Jongeren knappen erop af als we wel mooie woorden spreken maar ze niet waar maken.

Kiezen is bovendien ingewikkeld. Ma-

ken ze eenmaal de keus voor God, dan is dat een geweldige stap, die we moeten omringen met alle zorg, juist omdat eenmaal gemaakte keuzes niet vanzelfspre-

kend vaststaan: ze worden voortdurend opnieuw bevraagd. Ze zijn er ook kwetsbaar in, omdat ze de wereld zien als een markt waaruit ze hun eigen pakket aan overtuigingen en gedrag samenstellen. Keuzes met elkaar delen leidt wel tot gesprek maar niet altijd tot gelijke uitkomst.

En daarom is voortdurend gebed het allerbelangrijkste dat je kunt doen. Een kerkenraad kan daar werk van maken, door zelf een biddende gemeenschap te zijn in en voor de gemeente. Er zijn kerkenraden, die elke vergadering afsluiten met gebed voor ieder persoonlijk. Ook ouders en jeugdwerkers en -leiders kunnen zich zo aaneensluiten: 'Trouwe God, maak uw beloften waar! Heer, wil voltooi het werk dat uw hand begon'.

/// Klaas van den Geest is predikant te Alphen aan den Rijn.

*Voortdurend gebed is
het allerbelangrijkste
dat je kunt doen'*

Op weg gaan in het

TEKST: XXX ///

***Emmaüs - de weg van het geloof* is een cursus om mensen welkom te heten in het christelijk geloof en de gemeente, en hen te helpen groeien in discipelschap. De gereformeerde kerk van Winsum gebruikt de cursus al jarenlang.**

Verrijking In Winsum werd zes jaar geleden begonnen met het aanbieden van de Emmaüscursus, en vrijwel elk jaar kon er met een nieuwe groep deelnemers worden gestart. De leiders ervaren dat Gods Geest werkt. Hij geeft geloof; als leider kun je dat niet. Bij sommige deelnemers is merkbaar dat de boodschap van Christus' redding in goede aarde valt en gaat groeien. Dat geeft blijdschap. Bij anderen zie je dat het niet goed landt of gedijt. Het doet verdriet als iemand na een jaar cursus afhaakt en zegt: 'Sorry hoor, maar met

die hemel van jullie heb ik niets. Ik heb het goed genoeg zoals ik mijn leven nu heb. Ik wil niet meer meedoen.' Je bent in de loop van de tijd aan iemand gehecht geraakt. Het is belangrijk om met hem of haar contact te blijven houden, te bidden en het verder in vertrouwen aan God over te laten.

De cursus heeft ingrijpende gevolgen voor de deelnemers, maar niet minder voor de cursusleiders en voor het gemeenteleven in Winsum. Frits, een nog niet christelijke deelnemer van deel 1

van de cursus, zegt: 'Sinds ik het geloof heb leren kennen, ben ik heel anders tegen de dood aan gaan kijken. Ik ben er veel minder bang voor.' En Annemarie, die net als Frits het de inhoud van het geloof nog niet kende, omschrijft het na één jaar cursus zo: 'Wanneer je het geloof vergelijkt met een huis, stond ik er eerst buiten. Nu heb ik de gang en de woonkamer leren kennen. Maar ik zou zo graag het hele huis willen ontdekken'.

Ook voor de leiders is het geven van de inleidende cursus een verrijking. Zij

geloof

schrijven in een evaluatie bijvoorbeeld: het werk van de Heilige Geest werd voor mij duidelijk zichtbaar, het geloof is van mijn hoofd naar mijn hart gegaan, en: 'Eerst denken de deelnemers dat er wel iets moet zijn. Daarna komt het twijfelen of het echt zo is dat Christus de Weg is. Dit is heel bijzonder om te zien. Dat raakt en verandert je eigen gedachten ook.' Het leiden van de cursus heeft ook hun geloof versterkt; ze zijn erdoor bemoedigd. Doordat ze ervaren hebben dat anderen tot geloof kwamen, werd hun eigen geloof sterker. Ze hebben daarin gezien dat Gods Geest werkt!

Inbedding De gemeente van Winsum heeft ontdekt dat de Emmaüscursus niet op zichzelf kan blijven staan. De cursus moet ingebed zijn in een gemeentebrede missionaire oriëntatie. Het is bijvoorbeeld belangrijk om andere gemeenteactiviteiten ook open te stellen voor geïnteresseerde zoekers, zoals kerkdiensten, cursussen, catechisaties en kleine groepen. Vooral kleine groepen zijn belangrijk. Veel geïnteresseerde mensen van buiten onze gemeente zoeken niet alleen naar Gods Woord, maar misschien nog wel meer naar contact. Kleine groepen of christenen uit de buurt kunnen daarin een grote rol spelen. De deelnemers van de Emmaüscursus krijgen binnen kleine kringen de gelegenheid om breder kennis te maken met God en zijn gemeente. Wanneer in een gemeente gestart wordt met de Emmaüscursus, wordt van

gemeenteleden gevraagd hun veilige wereldje op te geven. Dit vraagt van hen soms een offer, en dat kan best moeilijk zijn. Het kan bijvoorbeeld zijn dat je het heel fijn hebt met elkaar als kring. Kun je het dan opbrengen om er anderen toe te laten? Ook wordt van gemeenteleden gevraagd om *samen* met een geïnteresseerde buurman/buurvrouw, vriend/vriendin, sportgenoot de cursus te volgen. Toerusting van gemeenteleden is dus van groot belang.

Christus gaf zijn hemelse heerlijkheid op om ons te redden. Laten we aan Hem een voorbeeld nemen en onze privileges opgeven, zodat anderen door Christus gered kunnen worden.

Aanstaande zondag, 20 juni, verzorgt Zentijd voor de Kerken op Nederland 2 om 11:00 uur een uitzending vanuit de gereformeerde kerk in Winsum. Voorganger is ds. Jasper Klapwijk. Hij preekt aan de hand van Hebreeë 10:19-25 over het thema 'Belijden is doen'.

DE EMMAÜSCURSUS

De Emmaüscursus bestaat uit twee delen: *Op weg* en *Onderweg*.

Het *Op weg*-gedeelte is een intrederscursus waarbij christenen en niet-christenen samen een cursusgroep vormen. De *Onderweg*cursus is het vervolg. *Onderweg* is geschikt voor gemengde groepen van christenen en niet-christenen, maar ook voor Bijbelstudiegroepen van alleen christenen.

Het *Op weg*-gedeelte van de Emmaüscursus duurt ongeveer één kerkelijk seizoen. Daarna volgt het *Onderweg*-gedeelte.

Daarvoor is materiaal voor wel zo'n vier á vijf jaar.

Meer informatie over het Emmaüsmateriaal en een kringleiderstraining: dteg@gkv.nl, of 038 4270400.

Website: www.missionair.nl

Keuzecultuur

TEKST: MARTEN KODDE, VOORZITTER VAN DE BOND VAN GEREFORMEERDE JONGERENVERENIGINGEN ///

Je moet wel kunnen kiezen! Dat was het thema van de Jongerendag 2010 van de Bond van Gereformeerde Jongerenverenigingen (13 mei jl.). Je wereld is rijk aan keuzemogelijkheden. Je kiest zelf welke kleren je draagt, wie je vrienden zijn, wat je studeert en waar je werkt. Hoe zit dat in je geestelijk leven? Hoe kies je? Wat is daarin echt belangrijk? Ds. C. van Dijk uit Capelle a/d IJssel hield hierover een lezing.

Subjectief Kiezen staat in ons leven centraal – van het merk van je chips tot je profiel op de middelbare school. We willen ons vrij voelen en zelfstandig kunnen kiezen. Wie eigen authentieke keuzes maakt is gemotiveerd en gaat er voor. Dat zijn gedachten die onderdeel zijn van een bredere culturele context. Het postmodernisme heeft ons waarheidsbegrip aangetast en verdacht gemaakt. Tegelijk staan in onze tijd mensen massaal geestelijk droog. Allerlei therapieën, al dan niet occult geladen, worden ingezet om religieuze voeding te bieden – met als enige voorwaarde dat het werkt en een goed gevoel geeft. Wie zich in onze tijd

vasthoudt aan een bepaalde waarheid en daarmee anderen probeert te bereiken, maakt zich bij voorbaat verdacht en impopulair.

Behalve het subjectieve waarheidsgevoel kunnen er nog een heel aantal

waarden van deze tijd genoemd worden. Kern is dat bij de postmoderne mens voelen, beleven en ervaren voorop zijn komen te staan. Verder geldt vooral: als het maar werkt voor mij en als het voor mij maar waarheid is.

‘De Heer vraagt een toewijding die het belang van eigen keuzevrijheden te boven gaat’

Sichem Deze levensvisie heeft grote gevolgen voor het maken van geloofskeuzes. Want, waar kies je voor als je geen waarde hecht aan een absolute waarheid? Waarom zou je

gelooven, als het werk van God in verleden en toekomst je niets zegt? Veel mensen leven immers vanuit de gedachte: *I want it all, and I want it now.* Kan dat samen gaan met je christelijke levensovertuiging?

Als christen ben je geroepen om op de weg van de Heer te wandelen. Het evangelie stelt ons voor een duidelijke en eeuwige keuze. Kijk maar naar de volksvergadering bij Sichem (Jozua 24). Jozua stelt Gods kinderen de vraag: wil je de afgoden dienen? Ga je gang. Maar ik en mijn huis, wij dienen de Heer. Voor Jozua was dit geen echte keuze. Hij kijkt verder dan vandaag. Met dank aan de Heer mag hij kijken naar verleden en toekomst.

De vergadering bij Sichem is een voorbeeld, maar hoe werkt dat in onze gedachten? We verliezen door de zonde al snel de focus op het werk van de Heer. Je hart is er niet meer op berekend om zelf te kunnen kiezen. We zijn vatbaar voor de aantrekkingskracht van een leven zonder God. Gelukkig komt Hij op jou af met Zijn keuze.

Toewijding Nu kunnen er onder invloed van de huidige keuzecultuur vragen overblijven. Waarom eeuwig trouw zijn aan een partner? Waarom belijdenis doen en kiezen voor een kerk? Waarom geen mengvorm van de gereformeerde verbondsleer en vrolijke evangelische vormen? De Heer vraagt een toewijding die het belang van eigen keuzevrijheden te boven gaat: achter de Heer Jezus aan gaan in heel je leven. Daar krijg je niet altijd meteen een goed gevoel bij. De oproep van de Heer klinkt gelukkig helder: wie achter mij aan wil komen, moet zichzelf verloochenen en dagelijks zijn kruis op zich nemen en mij volgen. (Lucas 9: 23 – 26).

Vraag: waarom is er in de werkorde een artikel opgenomen over tolerantie, en wat is precies de bedoeling van dat artikel?¹

D11 Tolerantie

D11.1 Wanneer een lid van de gemeente op een bepaald punt afwijkt van de gezonde Bijbelse leer, kan hij met zijn opinie worden verdragen onder de volgende voorwaarden:

- hij is bereid om zich te verantwoorden tegenover de Heilige Schrift en zich daaruit te laten onderwijzen;
- hij voert geen actieve propaganda voor zijn opvattingen;
- hij stelt geen daden die ingaan tegen de aanwijzingen van de kerkenraad.

Allereerst danken we de vragensteller voor zijn inbreng. We hebben dergelijke reacties nodig om te weten hoe onze formuleringen door anderen worden opgevat. Zo nodig moeten we ze dan bijstellen.

In dit geval is er reden om nog eens kritisch te kijken naar de kop van het artikel. Het is niet onze bedoeling geweest om een soort ontsnappingsclausule op te stellen. Het artikel bevat juist de grenzen van de tolerantie, speciaal voor het geval iemand een afwijkende leer aanhangt.

Om een dergelijk artikel is door kerken niet uitdrukkelijk gevraagd. Dat hoeft ook niet. Deputaten kregen in 2002 de ruimte om zelf te oordelen op welke onderdelen de kerkorde zou moeten worden herzien (Acta, art. 16). Latere synodes hebben die ruimte bevestigd. Ondertussen kregen deputaten wel signalen dat er behoefte was aan een dergelijk artikel. De praktijk is veelal dat wanneer iemand op een bepaald onderdeel van de gereformeerde leer een afwijkend standpunt inneemt, kerkenraden daarop geen actie ondernemen, behalve dat ze een dergelijke broeder niet zullen benoemen als ambtsdrager. Wanneer de betrokken broeder echter daadwerkelijk consequenties gaat verbinden aan zijn afwijkende mening, voelen kerkenraden zich meestal wel gedrongen om in actie te komen. Maar hoe precies? De huidige kerkorde geeft daar geen heldere route voor.

Tot dusver werd in die leemte voorzien door een synode-uitspraak uit 1914

(Acta, art. 138). Het is echter opvallend dat die synode weigerde om over dat specifieke geval een oordeel te vellen, maar wel een algemeen beginsel formuleerde. Het leek ons goed om dat beginsel in de kerkorde uit te werken tot hanteerbaar beleid.

De Werkorde heeft ten opzichte van de synode-uitspraak uit 1914 een aspect minder en een aspect meer. Weggelaten is de bepaling dat de dwaling 'niet eenig fundamenteel stuk der waarheid' mag raken. De synode schrok er zelf al voor terug om aan te geven welke stukken van de leer dan wel en welke niet fundamenteel zouden zijn. Inderdaad geen begaanbare weg.

Toegevoegd is een bepaling over wat te doen als iemand aan zijn afwijkende mening praktische consequenties verbindt. Dat is immers het moment waarop kerkenraden wakker worden: de man doet niet alleen wat vreemde uitspraken, maar hij handelt er nu ook naar! Het commissierapport uit 1914 is daar tamelijk streng in. Wanneer iemand de kinderdoop verwerpt, maar wel kinderen heeft of mogelijk krijgen zal, moet hem de eis worden gesteld dat hij deze kinderen zal laten dopen. In het eigenlijke synodebesluit is daarover echter niets terug te vinden. De Werkorde geeft hier wel een regel over, maar formuleert het anders dan de commissie: we willen van niemand eisen dat hij handelt tegen zijn eigen geweten, maar vragen wel dat hij zich voegt naar de leiding van de ambtsdragers.

¹ Dit is in het kort een van de vragen die n.a.v. de oproep in De Reformatie van 23 april jl. is binnengekomen.

Uit de kerken ///